

SABIEDRISKO PAKALPOJUMU REGULĒŠANAS KOMISIJA

Skanstes iela 25, Rīga, LV-1013 | tālrunis 67097200 | e-pasts sprk@sprk.gov.lv

PADOMES LĒMUMS

Rīgā

27.06.2025.

Nr. 46

(prot. Nr.24, 2.p.)

Par Regulatora 2023.gada 26.oktobra lēmuma Nr.119 “Par akciju sabiedrības “Conexus Baltic Grid” dabasgāzes pārvades sistēmas pakalpojuma tarifiem” piemērošanas kārtību

Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija (turpmāk – Regulators) 2024.gada 11.septembrī saņēma akciju sabiedrības “Conexus Baltic Grid” (turpmāk – AS “Conexus Baltic Grid”) 2024.gada 11.septembra iesniegumu Nr.COR-N-2024/2952 (turpmāk – Iesniegums) ar lūgumu Regulatoram lemt par tarifa piemērošanu nacionālās dabasgāzes ieejas-izejas sistēmas ieejas punktā no atjaunīgo gāzu un mazoglekļa gāzu ražotnēm (ieejas punkts no Latvijas ražošanas iekārtas), par tarifu atlaižu nepiemērošanu nacionālās dabasgāzes ieejas-izejas sistēmas ieejas punktā no atjaunīgo gāzu un mazoglekļa gāzu ražotnēm un par tarifu atlaižu nepiemērošanu Kiemenai starpsavienojuma punktā. Ar 2024.gada 15.novembra iesniegumu Nr.COR-N-2024/3548 un 2024.gada 3.decembra iesniegumu Nr.COR-N-2024/3638 AS “Conexus Baltic Grid” iesniedza Regulatoram Iesnieguma izvērtēšanai nepieciešamo papildu informāciju.

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 64.panta otro daļu, ar 2024.gada 11.oktobra vēstuli Nr.1-2.42/2554 Regulators pagarināja Iesnieguma izskatīšanas un administratīvā akta izdošanas termiņu līdz 2025.gada 11.janvārim, savukārt ar 2024.gada 20.decembra vēstuli Nr.1-2.42/3217 Regulators šo termiņu pagarināja līdz 2025.gada 11.septembrim.

Regulators konstatē

1. Saskaņā ar Enerģētikas likumu¹ Latvijā iegūtās atjaunīgās gāzes un mazoglekļa gāzes nacionālajā dabasgāzes ieejas-izejas sistēmā var ievadīt, izmantojot tiešu pieslēgumu dabasgāzes pārvades vai sadales sistēmai (turpmāk – ieejas punkts no atjaunīgo gāzu un mazoglekļa gāzu ražotnes) vai vienotā dabasgāzes pārvades un uzglabāšanas sistēmas operatora izbūvētu dabasgāzes pārvades sistēmas ieejas punktu no atjaunīgajiem energoresursiem saražotā vai iegūtā gāzveida kurināmā un mazoglekļa gāzveida kurināmā ievadīšanai dabasgāzes pārvades sistēmā (turpmāk – atjaunīgo gāzu un mazoglekļa gāzu ievades punkts).

¹ Enerģētikas likuma 1.panta pirmās daļas 5.¹punkts

2. Spēkā esošie dabasgāzes pārvades sistēmas pakalpojuma tarifi apstiprināti ar Regulatora 2023.gada 26.oktobra lēmumu Nr.119 “Par akciju sabiedrības “Conexus Baltic Grid” dabasgāzes pārvades sistēmas pakalpojuma tarifiem” (turpmāk – Lēmums) un stājās spēkā 2023.gada 1.decembrī (Latvijas Vēstnesis, 2023, 21.nr. un Latvijas Vēstnesis, 2023, 213.nr.). Lēmums šobrīd nenoteic tarifus ieejas punktiem no atjaunīgo gāzu un mazoglekļa gāzu ražotnēm un atjaunīgo gāzu un mazoglekļa gāzu ievades punktiem. Šādu tarifu noteikšanu neparedz arī spēkā esošā Dabasgāzes pārvades sistēmas pakalpojuma tarifu aprēķināšanas metodika.²

3. Eiropas Parlamenta un Padomes 2024.gada 13.jūnija Regulas (ES) 2024/1789 par atjaunīgās gāzes, dabasgāzes un ūdeņraža iekšējiem tirgiem un ar ko groza Regulas (ES) Nr.1227/2011, (ES) 2017/1938, (ES) 2019/942 un (ES) 2022/869 un Lēmumu (ES) 2017/684 un atceļ Regulu (EK) Nr.715/2009 (turpmāk – Regula) 6.panta 1.punkta a) apakšpunkts noteic pārvades sistēmas operatora pienākumu nodrošināt nediskriminējošu pakalpojumu piedāvājumu visiem tīkla lietotājiem.

4. Regulas 17.panta 1.punkts noteic, ka tarifus vai to aprēķināšanas metodes piemēro bez diskriminācijas un tarifi nosakāmi atsevišķi katram dabasgāzes pārvades sistēmas ieejas punktam un izejas punktam. Tarifi vai to aprēķināšanas metodes veicina efektīvu dabasgāzes tirdzniecību un konkurenci, vienlaikus ļaujot izvairīties no tīkla lietotāju šķērssubsidēšanas, kā arī piedāvājot stimulus investīcijām un pārvades tīklu sadarbības uzturēšanai un veidošanai.

5. Enerģētikas likuma 110.panta septītā daļa noteic, ka neatkarīgi no tā, vai dabasgāzi ievada dabasgāzes pārvades vai sadales sistēmā, uzskatāms, ka dabasgāze ir ievadīta nacionālajā dabasgāzes ieejas-izejas sistēmā, un dabasgāzes ievadīšanai ir piemērojami dabasgāzes pārvades sistēmas operatoram noteiktie tarifi.

6. Saskaņā ar Enerģētikas likuma 110.panta astoto daļu vienotajam dabasgāzes pārvades un uzglabāšanas sistēmas operatoram ir pienākums plānot un attīstīt atjaunīgo gāzu un mazoglekļa gāzu ievades punktus. Pamatotās izmaksas, kuras saistītas ar minētajām darbībām un kuras sedz vienotais dabasgāzes pārvades un uzglabāšanas sistēmas operators, iekļaujamās dabasgāzes pārvades sistēmas pakalpojumu tarifos.

7. Atbilstoši Enerģētikas likuma 112.panta 19.punktā noteiktajam vienotajam dabasgāzes pārvades un uzglabāšanas sistēmas operatoram ir pienākums veikt nacionālajā dabasgāzes ieejas-izejas sistēmā, tostarp pieslēgumā ar dabasgāzes ražotāja un sašķidrinātās dabasgāzes termināļa operatora sistēmu, ievadāmās dabasgāzes uzskaiti, kvalitātes kontroli un odorizāciju, ja dabasgāzi paredzēts piegādāt galalietotājiem, un nodrošināt tam nepieciešamo iekārtu kopuma ierīkošanu. Saskaņā ar minēto vienotajam dabasgāzes pārvades un uzglabāšanas sistēmas operatoram ir pienākums segt dabasgāzes uzskaiti, kvalitātes kontrolei un odorizācijai nepieciešamo iekārtu kopuma ierīkošanas pamatotās izmaksas, un šis pienākums atbilstoši Enerģētikas likuma pārejas noteikumu 94.punktam attiecas arī uz pieslēgumiem dabasgāzes pārvades vai sadales sistēmai, kuri ierīkoti līdz 2024.gada 14.jūlijam. Ar minētā pienākuma izpildi saistītās vienotā dabasgāzes pārvades un uzglabāšanas sistēmas operatora izmaksas iekļaujamās dabasgāzes pārvades sistēmas pakalpojuma tarifos.

8. AS “Conexus Baltic Grid” Iesniegumā lūdz noteikt, ka ieejas punktos no atjaunīgo gāzu un mazoglekļa gāzu ražotnēm ir piemērojams tarifs 0,1427700 EUR/kWh/dienā/gadā. Savukārt savā 2024.gada 3.decembra iesniegumā Nr.COR-N-2024/3638 AS “Conexus Baltic Grid” precizē, ka, tās ieskatā, būtu pamatoti ieejas jaudas rezervēšanai tiešo pieslēgumu gadījumā ikmēneša maksai piemērot ieejas tarifa gada vērtību atbilstoši tehniskajos noteikumos fiksētajai maksimālajai atļautajai slodzei (jaudai), savukārt

² Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 2023.gada 13.jūlija lēmums Nr.1/7 “Dabasgāzes pārvades sistēmas pakalpojuma tarifu aprēķināšanas metodika”, <https://likumi.lv/ta/id/343770-dabasgazes-parvades-sistemas-pakalpojuma-tarifu-aprekinasanas-metodika>

jaudas rezervēšanai atjaunīgo gāzu un mazoglekļa gāzu ievades punktus – ieejas tarifa nākamās dienas jaudas produkta vērtību. Regulators konstatē, ka atbilstoši Lēmuma lemjošās daļas 5.punktam tie attiecīgi būtu gada standarta jaudas produktu tarifi un dienas standarta jaudas produktu tarifi.

9. Regulas 18.pants paredz speciālu regulējumu tarifu atlaidēm atjaunīgajām un mazoglekļa gāzēm. Šajā pantā noteiktās tarifu atlaides ir piemērojamas, ja vien regulatīvās iestādes nav nolēmušas nepiemērot atlaides vai noteikt zemākus atlaides līmeņus. Saskaņā ar Regulas 18. un 89.pantu tarifu atlaides atjaunīgajām gāzēm un mazoglekļa gāzēm ieejas punktos no šo gāzu ražotnēm ir piemērojamas no 2025.gada 5.februāra, bet starpsavienojuma punktos starp dalībvalstīm – no 2025.gada 5.augusta.

10. Regulas 18.panta 5.punktā ir noteikts, ka regulatīvās iestādes var nolemt nepiemērot atlaides vai noteikt par Regulā paredzētajiem zemākus atlaides līmeņus, ja šāda atkāpe saskan ar Regulā noteiktajiem vispārējiem tarifu principiem, jo īpaši ar izmaksu atspoguļojamības principu, un ja ir izpildīts viens no šādiem kritērijiem:

a) atkāpe ir vajadzīga pārvades sistēmas efektīvai darbībai, lai nodrošinātu stabilu finanšu sistēmu esošajām investīcijām vai lai izvairītos no nepamatotām šķērssubsīdijām, pārrobežu tirdzniecības izkropļojumiem vai neefektīva pārvades sistēmu operatoru savstarpējās kompensācijas mehānisma;

b) atlaižu vai attiecīgo atlaižu likmju piemērošana nav vajadzīga, jo dalībvalstī ir panākts progress atjaunīgo gāzu un mazoglekļa gāzu plašākā apgūvē vai pastāv alternatīvi atbalsta mehānismi atjaunīgo gāzu vai mazoglekļa gāzu izmantošanas izvēršanai.

11. AS “Conexus Baltic Grid” savu lūgumu Iesniegumā pamato ar to, ka atlaižu piemērošana ieejas punktos no atjaunīgo gāzu un mazoglekļa gāzu ražotnēm nozīmētu ražotāju atbrīvošanu no pienākuma vienlīdzīgā mērā ar citiem gāzes lietotājiem piedalīties Latvijas gāzapgādes sistēmas attīstībā un ilgtspējīgas darbības nodrošināšanā, radot potenciālus riskus pārvades sistēmas efektīvai darbībai un stabilai finanšu sistēmai investīciju veikšanai. Savukārt tarifu atlaides piemērošana starpsavienojuma punktos starp dalībvalstīm nozīmētu jauna un daudz sarežģītāka, iespējams, daudzpakāpju pārvades sistēmu operatoru savstarpējās kompensācijas mehānisma izveides nepieciešamību vēl nenosakāmam dalībnieku skaitam. AS “Conexus Baltic Grid” ieskatā, tarifu atlaižu nepiemērošana ļautu izvairīties no netieša valsts atbalsta mehānisma izveides biometāna eksporta veicināšanai (ņemot vērā, ka biometāna ražotāji biometānu pamatā eksportē), izejas punkta Latvijas lietotāju apgādei tarifa pieauguma biometāna ražošanas attīstības dēļ un nevajadzīgi sarežģīta pārvades sistēmu operatoru savstarpējās kompensācijas mehānisma veidošanas atjaunīgo un mazoglekļa gāzu tarifu atlaižu efekta kompensācijai.

12. 2025.gada 15.novembra iesniegumā Nr.COR-N-2024/3548 AS “Conexus Baltic Grid” papildus paskaidro, ka tarifu atlaižu piemērošanai būtu nepieciešamas īpašas sistēmas, lai noteiktu, vai sistēmā ievadāmais biometāns atbilst atjaunīgās gāzes nosacījumiem. Atsaucoties uz Enerģētikas likuma 112.panta 21.punktā vienotajam dabasgāzes pārvades un uzglabāšanas sistēmas operatoram uzlikto pienākumu attīstīt dabasgāzes pārvades sistēmu no atjaunīgajiem energoresursiem saražotā vai iegūtā gāzveida kurināmā un mazoglekļa gāzveida kurināmā drošai ievadīšanai pārvades sistēmā, AS “Conexus Baltic Grid” ieskatā, tai ir svarīga finansiālā stabilitāte un prognozējamība, lai, reaģējot uz atjaunojamo energoresursu integrāciju, atbilstoši uzturētu un nepieciešamības gadījumā paplašinātu sistēmu. Tarifu atlaižu piešķiršanas gadījumā rastos situācija, ka arvien lielāka atļauto ieņēmumu daļa būtu attiecināma uz Latvijas gāzes galalietotājiem, kas līdz ar prognozēto gāzes patēriņa samazinājumu radītu tarifu pieauguma risku un negatīvi ietekmētu tālāku gāzes izmantošanu tautsaimniecībā, infrastruktūras efektīvu izmantošanu un AS “Conexus Baltic Grid” veikto investīciju atgūstamību nākotnē.

13. Attiecībā uz izmaksām, kas saistītas ar biometāna ievadišanu pārvades sistēmā, AS “Conexus Baltic Grid” savā 2024.gada 15.novembra iesniegumā Nr.COR-N-2024/3548 paskaidro, ka šobrīd ir plānots izbūvēt četrus biometāna ievades punktus, kuru provizoriskās izmaksas ir 1,5–2 miljoni *euro*. Džūkstes biometāna ievades punktam, kura būvniecību plānots pabeigt līdz 2025.gada vidum, ir piesaistīts Eiropas Savienības finansējums, tādējādi šā punkta kapitāla izmaksas neatstāj iespaidu uz AS “Conexus Baltic Grid” regulējamo aktīvu bāzi un attiecīgi tarifiem. Publiskā finansējuma piešķiršanas gadījumā arī pārējo biometāna ievades punktu ietekme uz tarifiem novērtēta kā nebūtiska. AS “Conexus Baltic Grid” informē, ka ir izdoti vairāki tehniskie noteikumi potenciālajiem pieslēgumiem dabasgāzes pārvades sistēmai un sadales sistēmai un operators tam piekrītošos ieguldījumus tajos vēl nav veicis. Ar 2024.gada 3.decembra iesniegumu Nr.COR-N-2024/3638 AS “Conexus Baltic Grid” informēja Regulatoru par izmaksām, kuras tai ir radušās, izpildot Enerģētikas likuma 112.panta 19.punktā un šā likuma pārejas noteikumu 94.punktā noteikto pienākumu attiecībā uz biometāna ražotāju sabiedrību ar ierobežotu atbildību “BOVO GAS” un sabiedrību ar ierobežotu atbildību “BM HOLDING” (ierobežotas pieejamības informācija). Turklāt AS “Conexus Baltic Grid” paskaidroja, ka biometāna ievadišanai nepieciešamo gāzes uzskaites, kvalitātes kontroles un odorizācijas iekārtu kopuma ekspluatācijas prognozētās izmaksas ir 30,7 tūkstoši *euro* gadā.

14. Regulators 2024.gada 22.novembrī nosūtīja Klimata un enerģētikas ministrijai (turpmāk – Ministrija) vēstuli Nr.2-2.42/2950 ar lūgumu sniegt viedokli par to, vai ir pamats konstatēt, ka šobrīd pastāv Regulas 18.panta 5.punkta b) apakšpunktā minētie apstākļi atlaižu nepiemērošanai. Ar 2024.gada 19.decembra vēstuli Nr.1-13/3341 Ministrija sniedza viedokli par panākto progresu atjaunīgo gāzu un mazoglekļa gāzu plašākā apgūvē un alternatīvajiem atbalsta mehānismiem atjaunīgo gāzu vai mazoglekļa gāzu izmantošanas izvēršanai. Ministrija norādīja, ka, lai arī biogāze Latvijā tiek ražota un izmantota, biometāna plašāka apguve vēl ir veicināma. Tomēr ir sagaidāms, ka tuvākajā laikā atjaunīgo un mazoglekļa gāzu izmantošanas apgūvē būs vērojams progress. Ministrija informēja par plānotajiem pasākumiem atjaunīgās enerģijas ražošanas un izmantošanas veicināšanai, kā arī norādīja uz plānoto biometāna ievades punktu nozīmīgumu biometāna izmantošanas veicināšanā. Ministrija secināja, ka vēl nepastāv alternatīvi atbalsta mehānismi atjaunīgo vai mazoglekļa gāzu izmantošanas izvēršanai, attiecīgi vēl nav pamata nepiemērot Regulā paredzētās tarifu atlaides, tomēr ir jāizvērtē, vai lēmuma pieņemšanas brīdī apstākļi nav būtiski mainījušies. Vienlaikus Ministrija norādīja uz tendenci saražoto biometānu eksportēt, nevis nodot Latvijas dabasgāzes lietotājiem. Attiecīgi, Ministrijas ieskatā, būtu izvērtējama tarifu atlaides piemērošanas ietekme uz citiem dabasgāzes sistēmas lietotājiem.

15. Regulators 2024.gada 27.decembrī paziņojumu par saņemto Iesniegumu publicēja oficiālajā izdevumā “Latvijas Vēstnesis” (Latvijas Vēstnesis, 2024, 250.nr.), nosakot viedokļu sniegšanas termiņu 20 dienas. Papildus Regulators 2025.gada 6.janvārī, bet AS “Conexus Baltic Grid” 2025.gada 7.janvārī savās tīmekļvietnēs publicēja paziņojumu par Iesniegumu.

16. Regulators saņēma trīs iesniegumus no divām juridiskām personām – biedrības “Latvijas biogāzes asociācija” un sabiedrības ar ierobežotu atbildību “BOVO GAS” (turpmāk – SIA “BOVO GAS”) vārdā no sabiedrības ar ierobežotu atbildību “EGG Energy”. Savā 2025.gada 24.janvāra iesniegumā Nr.01-01/25 un 2025.gada 10.marta iesniegumā Nr.01-03/25 biedrība “Latvijas biogāzes asociācija” izsaka viedokli, ka tarifu atlaižu atcelšana būtu pāragra, jo biometāna izmantošana Latvijā vēl ir agrīnā stadijā. Par to liecina tas, ka šobrīd ir attīstīti un izbūvēti tikai divi biometāna ievades punkti, caur kuriem ievadītās gāzes apjoms ir aptuveni 60 GWh/gadā, turklāt vēl nav uzsākta Džūkstes biometāna ievades punkta darbība un šim punktam, kā arī vēl trīs plānotajiem biometāna ievades punktiem ir ierobežota iespēšanas kapacitāte. Biedrība informē, ka no 42 biogāzes stacijām tikai sešas spēj saražot

biometānu ievadīšanai sistēmā, bet saražotā biometāna apjoms ir mērāms ap 0,5% salīdzinājumā pret dabasgāzes patēriņu 2024.gadā. Biedrība norāda arī uz neskaidrībām par biometāna pieprasījumu nākotnē. Biedrība lūdz Regulatoru izvērtēt AS “Conexus Baltic Grid” veiktā ar biometāna ievadi saistīto izmaksu aprēķina pamatotību, pārvades un sadales sistēmas tarifu piemērošanas pamatotību ražotājiem, kuri biogāzi ievadīs sadales sistēmā, kā arī izvērtēt tarifu spēkā stāšanās brīdi, ņemot vērā, ka biometāna ražotāji, plānojot 2025.gada budžetu, nav paredzējuši papildu izmaksas, kas ir saistītas ar tarifu maksājumiem.

17. Ar 2025.gada 12.februāra vēstuli Nr.3-2.42/463 Regulators lūdza biedrībai “Latvijas biogāzes asociācija” iesniegt aprēķinus par sagaidāmo finansiālo ietekmi uz biometāna ražotājiem gadījumā, ja tiks pieņemts lēmums par tarifa piemērošanu ieejas punktos no atjaunīgo gāzu un mazoglekļa gāzu ražotnēm un atjaunīgo gāzu un mazoglekļa gāzu ievades punktos. Lai gan biedrība ir sniegusi atbildi uz minēto Regulatora vēstuli, tajā aprēķini nav ietverti.

18. Savā 2025.gada 27.februāra iesniegumā Nr.250227-SPRK SIA “BOVO GAS” iebilst pret tarifu atlaižu nepiemērošanu, uzskatot, ka nepiepildās Regulas nosacījumi atlaižu nepiemērošanai. Komersants norāda, ka Latvijā biometāna ražotāju apjoms nav tik liels, lai radītu būtisku ietekmi uz pārvades sistēmas operatora izmaksām vai darbību, kā arī pastāv potenciāla tarifu ieņēmumu pārklāšanās situācijā, kad biometāns tiks ievadīts sadales sistēmā. Komersanta ieskatā, tarifa piemērošana kavētu biometāna ražošanas attīstību.

19. Atbilstoši Ministru kabineta 2024.gada 2.jūlija noteikumiem Nr.432 “Eiropas Savienības Atveseļošanas un noturības mehānisma plāna 7.1.1. reformas “Energijas sektora transformācija” 7.1.1.1.i. investīcijas “Elektroenerģijas pārvades sistēmas sinhronizācija”, 7.1.1.2.i. investīcijas “Elektroenerģijas pārvades un sadales tīklu modernizācija” un 7.1.1.3.i. investīcijas “Biometāna īpatsvara galapatēriņā palielināšana” īstenošanas noteikumi” ir pieejams atbalsts dabasgāzes pārvades sistēmas projekta īstenošanai, kas ietver biometāna ievades punkta izbūvi un informācijas tehnoloģiju risinājuma izstrādi biometāna ievades punkta vadībai un metāna un biometāna noplūdes konstatēšanai un novēršanai.

20. Ministru kabineta 2025.gada 7.janvāra noteikumos Nr.21 “Eiropas Savienības kohēzijas politikas programmas 2021.–2027.gadam 2.1.2. specifiskā atbalsta mērķa “Atjaunojamo energoresursu enerģijas veicināšana – biometāns” īstenošanas noteikumi” ir paredzēts atbalsts ar biometāna transportēšanas komplekta iegādi saistīto papildu ieguldījumu izmaksām, esošas biogāzes stacijas pielāgojumu veikšanai, jaunu biogāzes staciju būvniecībai, biogāzes bagātināšanas iekārtu iegādei un uzstādīšanai, saražotā biometāna uzglabāšanas iekārtu iegādei un uzstādīšanai, kā arī biometāna pārvadei vai uzpildei nepieciešamās energoinfrastruktūras izveidei.

21. Transporta enerģijas likuma projekts ir iesniegts Saeimā un ir pieņemts otrajā lasījumā.³ Likumprojekta mērķis ir arī sekmēt atjaunīgās enerģijas izmantošanu transportā, veicināt atjaunīgās enerģijas piedāvājumu un pieprasījumu tirgū un attīstīt alternatīvo degvielu infrastruktūru.

22. Saskaņā ar likuma “Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem” 9.panta pirmās daļas 2.punktu Regulators, pildot tam noteiktās funkcijas, nosaka tarifu vai tarifu augšējās robežas aprēķināšanas un noteikšanas metodiku, kā arī tarifu vai tarifu augšējās robežas piemērošanas kārtību, ja nozares speciālie likumi neparedz citus tarifu noteikšanas principus. Savukārt saskaņā ar minētā likuma 20.panta pirmo daļu tarifi nosakāmi tādā apmērā, lai lietotāju izdarītie tarifu maksājumi segtu ekonomiski pamatotas sabiedrisko pakalpojumu izmaksas un nodrošinātu sabiedrisko pakalpojumu rentabilitāti, ja nozares speciālie normatīvie akti neparedz citus tarifu noteikšanas principus.

3

[https://titania.saeima.lv/LIVS14/saeimalivs14.nsf/webAll?SearchView&Query=\(%5BTittle%5D=*transporta+ener%C4%A3ijas+likums*\)&SearchMax=0&SearchOrder=4](https://titania.saeima.lv/LIVS14/saeimalivs14.nsf/webAll?SearchView&Query=(%5BTittle%5D=*transporta+ener%C4%A3ijas+likums*)&SearchMax=0&SearchOrder=4)

23. AS “Conexus Baltic Grid” pilnvarotais pārstāvis Regulatora padomes sēdē atbalstīja sagatavoto lēmuma projektu.

24. Biedrības “Latvijas biogāzes asociācija” pilnvarotie pārstāvji Regulatora padomes sēdē izteica viedokli, ka biometāna ražotāji būtu vairāk jāatbalsta un lēmuma par tarifu piemērošanu pieņemšana būtu jāatliek vismaz līdz 2026.gada 1.oktobrim. Turklāt biedrības pārstāvji lūdza vērtēt kopsakarā dabasgāzes sadales sistēmas un dabasgāzes pārvades sistēmas tarifu ietekmi uz biometāna ražošanas attīstību.

Regulators secina

1. No Enerģētikas likuma 110.panta septītās daļas izriet, ka dabasgāzes ievadīšanai nacionālajā dabasgāzes ieejas-izejas sistēmā ir piemērojami dabasgāzes pārvades sistēmas operatoram noteiktie tarifi. Tātad tarifam ir jābūt noteiktam arī attiecībā uz ieejas punktiem no atjaunīgo gāzu un mazoglekļa gāzu ražotnēm un atjaunīgo gāzu un mazoglekļa gāzu ievades punktiem. Lai to īstenotu, ir nepieciešamas izmaiņas Dabasgāzes pārvades sistēmas pakalpojuma tarifu aprēķināšanas metodikā, ir izstrādājams jauns tarifu projekts un tarifu lēmums. Turklāt saskaņā ar Komisijas Regulas (ES) 2017/460, ar ko izveido tīkla kodeksu par harmonizētām gāzes pārvades tarifu struktūrām 27.pantu pārvades sistēmas pakalpojuma tarifu aprēķināšanas metodikas projekts ir nododams Energoregulatoru sadarbības aģentūrai analizēšanai un secinājumu sniegšanai.

2. Tarifu aprēķināšanas metodikas izstrāde un saskaņošana, kā arī tarifu projekta izstrāde un izvērtēšana ir laikietilpīgs un lielus resursus patērējošs process. Ar Lēmumu ir noteikti tarifi regulatīvajam periodam līdz 2026.gada 30.septembrim, tādējādi nodrošinot regulatīvās vides un tarifu stabilitāti noteiktam laika periodam. Ievērojot nelielo šobrīd nacionālajā dabasgāzes ieejas-izejas sistēmā ievadītās atjaunīgās gāzes apjomu un tuvākajā laikā prognozēto apjomu, AS “Conexus Baltic Grid” izmaksas, kas saistītas ar saražoto atjaunīgo gāzu un mazoglekļa gāzu ievadīšanu sistēmā, un prognozētie tarifu ieņēmumi nerada būtisku ietekmi uz Lēmumu. Ņemot vērā minēto, nav lietderīgi un samērīgi izstrādāt jaunu tarifu projektu laika periodam pirms 2026.gada 30.septembra.

3. Lēmumā ir noteikti tarifi ieejas punktiem no citas pārvades ieejas-izejas sistēmas, un šajos punktos AS “Conexus Baltic Grid” sniegtie pakalpojumi atbilst ieejas punktā no atjaunīgo gāzu un mazoglekļa gāzu ražotnēm sniegtajiem pakalpojumiem. Pat ja saražotā biogāze fiziski tiek ievadīta dabasgāzes sadales sistēmā un tās ietvaros nodota tālāk galalietotājiem, AS “Conexus Baltic Grid” nodrošina iespēju šo gāzi pārdot virtuālajā tirdzniecības punktā, attiecīgā dabasgāzes apjoma transportēšanu pārvades sistēmā un iespēju izmantot AS “Conexus Baltic Grid” pārvaldīto gāzes izcelsmes apliecinājumu sistēmu. No AS “Conexus Baltic Grid” un Ministrijas sniegtās informācijas izriet, ka šobrīd Latvijā saražotā biogāze pamatā tiek eksportēta. Ņemot vērā minēto, kā arī šā lēmuma secinošās daļas 1. un 2.punktā secināto, ir pamatoti un lietderīgi noteikt ar Lēmuma lemjošās daļas 5.punktu apstiprināto tarifu piemērošanas kārtību.

4. Ievērojot to, ka tiešo pieslēgumu gadījumā atjaunīgo gāzu un mazoglekļa gāzu ražotājs ir vienīgais sistēmas lietotājs, kurš attiecīgajā ieejas punktā ievada gāzi un kuram tiek nodrošināta pastāvīga iespēja ievadīt gāzi sistēmā, ir pamatoti ieejas punktos no atjaunīgo gāzu un mazoglekļa gāzu ražotnēm piemērot Lēmuma lemjošās daļas 5.punkta tabulas 1.1.apakšpunktā noteikto gada standarta jaudas produkta tarifu ieejas punktiem no citas pārvades ieejas-izejas sistēmas.

5. Savukārt, ievērojot to, ka atjaunīgo gāzu un mazoglekļa gāzu ievades punktos gāzi ievadīs vairāki sistēmas lietotāji ar AS “Conexus Baltic Grid” saskaņotā secībā, ir pamatoti šajos punktos piemērot Lēmuma lemjošās daļas 5.punkta tabulas 2.3.1.apakšpunktā

noteikto dienas standarta jaudas produkta tarifu ieejas punktiem no citas pārvades ieejas-izejas sistēmas.

6. Izvērtējot Regulas 18.panta 5.punktā noteiktos kritērijus tarifu atlaižu nepiemērošanai vai zemāku atlaižu līmeņu noteikšanai, Regulators secina:

6.1. Šobrīd un līdz 2026.gada 30.septembrim prognozētais nacionālajā dabasgāzes ieejas-izejas sistēmā ievadītās atjaunīgās gāzes apjoms nav tik liels, lai atlaižu piemērošana ieejas punktos no atjaunīgo gāzu un mazoglekļa gāzu ražotnēm, atjaunīgo gāzu un mazoglekļa gāzu ievades punktos un Kiemenai starpsavienojuma punktā radītu būtisku ietekmi uz AS “Conexus Baltic Grid” negūto ieņēmumu apjomu. Turklāt saskaņā ar Enerģētikas likumu AS “Conexus Baltic Grid” ieguldījumi ieejas punktu no atjaunīgo gāzu un mazoglekļa gāzu ražotnēm un atjaunīgo gāzu un mazoglekļa gāzu ievades punktu izveidē tiek segti no tarifu ieņēmumiem. Līdz ar to nav konstatējama arī tarifu atlaižu būtiska ietekme uz AS “Conexus Baltic Grid” spējām nodrošināt stabilu finanšu sistēmu esošajām investīcijām.

6.2. Regulatora rīcībā nav informācijas, kas liecinātu, ka tarifu atlaižu piemērošana šobrīd varētu radīt pārrobežu tirdzniecības izkropļojumus, tomēr tarifu atlaižu piemērošana varētu ietekmēt Latvijas, Somijas un Igaunijas dabasgāzes pārvades sistēmas operatoru savstarpējās kompensācijas mehānismu, par ko būtu jāpanāk jauna vienošanās starp sistēmas operatoriem.

6.3. Izmaksas, kuras AS “Conexus Baltic Grid” rodas, sniedzot pārvades pakalpojumu atjaunīgo gāzu un mazoglekļa gāzu ražotājiem, atlaižu piemērošanas gadījumā tiek segtas no ieņēmumiem no citu sistēmas lietotāju veiktajiem tarifu maksājumiem. Turklāt arī izmaksas, kuras AS “Conexus Baltic Grid” rodas, izpildot Enerģētikas likuma 110.panta astotajā daļā noteikto pienākumu attiecībā uz atjaunīgo gāzu un mazoglekļa gāzu ievades punktu attīstību, kā arī izpildot Enerģētikas likuma 112.panta 19.punktā un pārejas noteikumu 94.punktā noteikto pienākumu attiecībā uz tiešajiem pieslēgumiem sistēmai, tiek segtas no tarifu maksājumiem. Līdz ar to, attīstoties atjaunīgo gāzu un mazoglekļa gāzu apguvei, tarifu atlaižu piemērošanas gadījumā slogs uz citiem pārvades sistēmas lietotājiem palielinātos un novestu pie nepamatotām šķērssubsīdijām.

6.4. Par enerģētikas politikas izstrādi un tās īstenošanas organizēšanu un koordinēšanu atbildīgās Ministrijas viedoklis ir, ka biometāna plašāka apguve vēl ir veicināma. Arī no biedrības “Latvijas biogāzes asociācija” un SIA “BOVO GAS” izteiktajiem viedokļiem izriet, ka Latvijā vēl nav panākts pietiekams progress atjaunīgo gāzu un mazoglekļa gāzu plašākā apguvē.

6.5. Tai pat laikā Regulators secina, ka Latvijā pastāv alternatīvi atbalsta mehānismi atjaunīgo gāzu vai mazoglekļa gāzu izmantošanas izvēršanai, tostarp mehānismi, kuru finansēšanas avots ir ieņēmumi no dabasgāzes pārvades sistēmas pakalpojumu tarifiem (skat. šā lēmuma konstatējošās daļas 6., 7., 19. un 20.punktu).

6.6. Regulas 18.panta 5.punkts noteic, ka regulatīvās iestādes var nolemt nepiemērot atlaides vai noteikt zemākus atlaides līmeņus, ja ir izpildīts viens no minētajā normā noteiktajiem kritērijiem. Ņemot vērā minēto un šā lēmuma secinājumu daļas 6.3. un 6.5.apakšpunktā minēto, Regulators secina, ka izvērtējamajos apstākļos ir pamats nepiemērot tarifu atlaides, jo izpildās vismaz divi no Regulas 18.panta 5.punktā minētajiem kritērijiem: pirmkārt, atkāpe no tarifu atlaižu piemērošanas ir vajadzīga pārvades sistēmas efektīvai darbībai, lai izvairītos no nepamatotām šķērssubsīdijām, un, otrkārt, atlaižu piemērošana nav vajadzīga, jo Latvijā pastāv alternatīvi atbalsta mehānismi atjaunīgo gāzu un mazoglekļa gāzu izmantošanas izvēršanai.

7. Izvērtējot lietderības apsvērumus saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 66.panta pirmo daļu, Regulators secina, ka lietā konstatētie fakti norāda uz administratīvā akta izdošanas nepieciešamību un tā piemērotību, lai nodrošinātu, ka dabasgāzes pārvades sistēmas pakalpojuma tarifi ir noteikti katram dabasgāzes pārvades sistēmas ieejas un izejas punktam,

un lai izvairītos no nepamatotām šķērssubsīdijām. Turklāt, izvērtējot šā administratīvā akta samērīgumu, Regulators apsver tarifu piemērošanas kārtības spēkā stāšanās brīdi. Regulators ņem vērā, ka šobrīd tikai divi biometāna ražotāji ievada dabasgāzi sistēmā un pirmā biometāna ievades punkta izbūve Džūkstē vēl nav pabeigta. Regulators arī ņem vērā, ka šobrīd izvērtēšanā ir akciju sabiedrības “Gasos” iesniegtais tarifu projekts, kurā ir paredzēts noteikt, ka biometāna ražotājiem, kuru iekārtas ir pieslēgtas dabasgāzes sadales sistēmai, no 2026.gada 1.janvāra tiks piemērots tarifs par sadales sistēmas pakalpojumu biometāna ražotājiem.⁴ No minētā Regulators secina, ka ir pamats atlikt lēmuma par AS “Conexus Baltic Grid” noteikto tarifu piemērošanu spēkā stāšanās brīdi līdz 2026.gada 1.janvārim, lai nodrošinātu biometāna ražotājiem iespēju pielāgoties izmaiņām.

Ņemot vērā iepriekš minēto, pamatojoties uz likuma “Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem” 1.pantu, 5.pantu, 9.panta pirmās daļas 1. un 2.punktu un otro daļu un 20.panta pirmo daļu, Enerģētikas likuma 110.panta septīto daļu, Eiropas Parlamenta un Padomes 2024.gada 13.jūnija Regulas (ES) 2024/1789 par atjaunīgās gāzes, dabasgāzes un ūdeņraža iekšējiem tirgiem un ar ko groza Regulas (ES) Nr.1227/2011, (ES) 2017/1938, (ES) 2019/942 un (ES) 2022/869 un Lēmumu (ES) 2017/684 un atceļ Regulu (EK) Nr.715/2009 17. un 18.pantu un Administratīvā procesa likuma 55.panta 1.punktu un 65.panta trešo daļu un 66.panta pirmo daļu,

padome nolemj:

1. noteikt, ka AS “Conexus Baltic Grid” no 2026.gada 1.janvāra ieejas punktos no atjaunīgo gāzu un mazoglekļa gāzu ražotnēm piemēro gada standarta jaudas produktu tarifu, kurš apstiprināts ar Lēmuma lemjošās daļas 5.puntā ietvertās tabulas 1.1.apakšpunktu un kura skaitliskā vērtība ir 0,1427700 EUR/kWh/dienā/gadā;
2. noteikt, ka AS “Conexus Baltic Grid” no 2026.gada 1.janvāra atjaunīgo gāzu un mazoglekļa gāzu ievades punktos piemēro dienas standarta jaudas produktu tarifu, kurš apstiprināts ar Lēmuma lemjošās daļas 5.puntā ietvertās tabulas 2.3.1.apakšpunktu un kura skaitliskā vērtība ir 0,0005867 EUR/kWh/dienā;
3. noteikt, ka AS “Conexus Baltic Grid” šā lēmuma lemjošās daļas 1. un 2.punktā noteiktos tarifus piemēro līdz 2026.gada 30.septembrim vai līdz jaunu dabasgāzes pārvades sistēmas pakalpojuma tarifu spēkā stāšanās dienai;
4. noteikt, ka AS “Conexus Baltic Grid” no 2026.gada 1.janvāra ieejas punktos no atjaunīgo gāzu un mazoglekļa gāzu ražotnēm un atjaunīgo gāzu un mazoglekļa gāzu ievades punktos nepiemēro tarifu atlaides;
5. noteikt, ka AS “Conexus Baltic Grid” Kiemenai starpsavienojuma punktā nepiemēro tarifu atlaides.

Lēmums stājas spēkā ar tā parakstīšanas dienu.

Šo administratīvo aktu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no dienas, kad ieinteresētā persona uzzina vai tai vajadzēja uzzināt par pieņemto administratīvo aktu.

Priekšsēdētāja

A. Ozola

⁴ AS “Gasos” paziņojums par noteikto tarifu <https://www.vestnesis.lv/op/2025/72.DA30>

DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU